

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.11.2008
KOM(2008) 766 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE

EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Příjmy z organizovanéj trestnej činnosti

Zabezpečiť, aby sa „trestný čin nevyplatil“

OBSAH

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE	1
1. ÚVOD	3
2. PREČO SA ZAMERIAVAME NA PRÍJMY Z TRESTNEJ ČINNOSTI?	3
3. SÚČASNÉ OTÁZKY K PRÁVNEMU RÁMCU EÚ	4
3.1. Existujúci právny rámec a jeho nesprávne vykonávanie	4
3.2. Prepracovanie právneho rámca EÚ	6
3.3. Potreba ďalších právnych ustanovení	6
4. SPOLUPRÁCA MEDZI VNÚTROŠTÁTNYMI ORGÁNMI	8
4.1. Zriadenie vnútroštátnych úradov pre vyhľadávanie majetku	8
4.2. Vybudovanie efektívnych úradov pre vyhľadávanie majetku	8
4.3. Koordinácia medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku – Úloha Europolu a Eurojustu	10
5. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA – ASPEKTY TÝKAJÚCE SA TRETÍCH KRAJÍN	10
6. NELEGISLATÍVNE SPRIEVODNÉ OPATRENIA	11
6.1. Nové nástroje na účinnejšiu podporu postupov konfiškácie	11
6.2. Posilnenie finančných vyšetrovaní a finančných kriminalistických analýz	11
6.3. Vedenie pravidelných a porovnateľných štatistík o konfiškácii	11
7. ZÁVER – DESAŤ STRATEGICKÝCH PRIORÍT	12

1. ÚVOD

Toto oznámenie sa zameriava na konfiškáciu a vymáhanie príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii¹.

V členských štátoch Európskej únie (EÚ) existujú alebo koexistujú rozdielne právne postupy týkajúce sa konfiškácie príjmov z trestnej činnosti. Účinné vnútroštátne agentúry poverené vypátraním takéhoto majetku sú základnou podmienkou úspešnej konfiškácie, ako aj medzinárodnej spolupráce.

Európska únia môže poskytnúť pridanú hodnotu tým, že:

- (1) posilní súdržnosť právneho rámca EÚ a ďalej ho vylepší,
- (2) podporí koordináciu, výmenu informácií a spoluprácu medzi vnútroštátnymi agentúrami,
- (3) pomôže vytvárať nové nástroje týkajúce sa identifikácie a vypátrania majetku,
- (4) uľahčí vykonávanie príkazov na zaistenie a konfiškáciu majetku,
- (5) uľahčí spoluprácu s tretími krajinami prostredníctvom ratifikácie dohovorov a podpory dohôd o delení majetku,
- (6) pomôže partnerom s rozvojom nových iniciatív prostredníctvom programov financovania EÚ.

2. PREČO SA ZAMERIAVAME NA PRÍJMY Z TRESTNEJ ČINNOSTI?

S cieľom zamedziť organizovanú trestnú činnosť je potrebné zbaviť páchatel'ov príjmov z trestnej činnosti. Skupiny organizovanej trestnej činnosti tvoria medzinárodné siete vo veľkom meradle a hromadia významné príjmy z rôznej trestnej činnosti. Príjmy z trestnej činnosti sa prepierajú a následne opäť zaraďujú do legálnej ekonomiky.

Účinnosť vnútroštátnych systémov proti praniu špinavých peňazí a medzinárodnej spolupráce v tejto oblasti má obrovský význam. Avšak aj keď boli príjmy z trestnej činnosti úspešne preprané, majetky páchatel'ov organizovanej trestnej činnosti je stále možné identifikovať prostredníctvom finančných spravodajských služieb a vyšetrovacej činnosti, zaistiť ich a vymáhať.

Konfiškácia a vymáhanie majetku z trestnej činnosti je veľmi účinným spôsobom boja proti organizovanej trestnej činnosti, ktorá je v zásade zameraná na zisk². Konfiškácia majetku

¹ Oznámenie sa zakladá na záveroch neformálnych stretnutí odborníkov usporiadaných Komisiou, kontaktoch s príslušnými orgánmi v členských štátoch, záveroch paneurópskej konferencie o úradoch pre vyhľadávanie majetku a návrhu záverov štúdie Komisie o konfiškácii majetku v členských štátoch (zatiaľ neuverejnené).

² V záveroch zasadnutia Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci z 12. – 13. júna 2007 boli členské štáty vyzvané, aby „zvýšili úsilie v oblasti finančných aspektov vyšetrovania a stíhania, napr. pokiaľ ide o zaistenie majetku“.

zabraňuje tomu, aby sa bohatstvo pochádzajúce z trestného činu použilo na financovanie iných trestných činností, aby sa poškodila dôvera vo finančné systémy a aby dochádzalo ku korupcii legitímnej spoločnosti. Konfiškácia má odstrašujúci účinok spočívajúci v tom, že posilňuje povedomie o tom, že „trestný čin sa nevypláca“³. Toto môže napomôcť odstrániť negatívny model správania sa v miestnych komunitách. V niektorých prípadoch umožňujú opatrenia konfiškácie príjmov z trestnej činnosti zamerať sa na osoby prijímajúce rozhodnutia v zločineckých organizáciách, ktoré sú málokedy vyšetrované alebo stíhané.

V súčasnosti je celkový počet prípadov konfiškácie v EÚ relatívne obmedzený a sumy získané vymáhaním z organizovaného trestného činu sú skromné, najmä v porovnaní s odhadovaným príjmom skupín organizovanej trestnej činnosti. Je preto vhodné častejšie využívať postupy konfiškácie.

3. SÚČASNÉ OTÁZKY K PRÁVNEMU RÁMCU EÚ

V súčasnosti sa na zabezpečenie spoločného prístupu ku konfiškácii vykonávajú na vnútroštátnej úrovni štyri rámcové rozhodnutia EÚ. V súvislosti s tromi z nich vznikajú otázky, pokiaľ ide o ich vykonávanie.

3.1. Existujúci právny rámec a jeho nesprávne vykonávanie

*Rámcové rozhodnutie 2001/500/SVV*⁴ harmonizovalo niektoré ustanovenia členských štátov o konfiškácii a trestných sankciách za pranie špinavých peňazí. Vo všeobecnosti je tento dokument vo väčšine členských štátov pomerne dobre transponovaný.

*Rámcové rozhodnutie 2003/577/SVV*⁵ uplatňuje zásadu vzájomného uznávania vykonávania príkazov na zaistenie majetku alebo dôkazov. Pokiaľ ide o transpozíciu tohto rozhodnutia členskými štátmi, existujú významné oneskorenia. Je dostupných málo informácií o praktickom uplatňovaní ustanovení, ktoré majú zabezpečiť, aby sa majetok alebo dôkazy nachádzajúce sa v jednom členskom štáte mohli zaistiť na základe rozhodnutia prijatého súdnym orgánom v inom členskom štáte a mohli priamo zaslať vykonávaciemu súdnemu orgánu prostredníctvom zvláštneho osvedčenia. Zdá sa, že vyplniť osvedčenie žiadosti o výkon príkazov na zaistenie je dosť náročné a že toto osvedčenie neobsahuje všetky potrebné políčka. Súdne orgány preto majú skôr tendenciu vracieť sa k štandardným formulárom vzájomnej právnej pomoci. Ak bude táto tendencia pokračovať, toto rámcové rozhodnutie nedosiahne úplne svoje ciele.

*Rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV*⁶ sa zameriava na zabezpečenie toho, aby členské štáty zaviedli účinné pravidlá na konfiškáciu vrátane pravidiel na dokazovanie pôvodu príslušného

³ Štúdia z roku 2007 o nelegálnom obchode s drogami vykonaná ministerstvom vnútra Spojeného kráľovstva ukázala, že páchatelia považujú konfiškáciu za závažný odstrašujúci prostriedok.

⁴ Rámcové rozhodnutie Rady 2001/500/SVV z 26. júna 2001 o praní špinavých peňazí, identifikácii, vyhľadávaní, zmrazení, zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti, Ú. v. ES L 182 z 5.7.2001, s. 1.

⁵ Rámcové rozhodnutie Rady 2003/577/SVV z 22. júla 2003 o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v Európskej únii, Ú. v. EÚ L 196 z 2.8.2003, s. 45.

⁶ Rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti, Ú. v. EÚ L 68 z 15.3.2005, s. 49.

majetku. Správa Komisie o vykonávaní z decembra 2007⁷ ukázala, že väčšina členských štátov zavádza opatrenia umožňujúce rozsiahlejšiu konfiškáciu pomaly. Zdá sa, že ustanovenia tohto dokumentu sú nejasné a vedú k čiastkovej transpozícii. Okrem toho rámcové rozhodnutie ustanovuje alternatívne kritériá pre rozšírenú konfiškáciu. To mohlo *de facto* obmedziť rozsah vzájomného uznávania. Príslušné vnútroštátne orgány vykonávajú príkazy na konfiškáciu vydané iným členským štátom iba v prípade, že sa tieto príkazy zakladajú na rovnakých dôvodoch pre konfiškáciu ako tie, ktoré sa uplatňujú v prijímajúcom členskom štáte.

*Rámcové rozhodnutie 2006/783/SVV*⁸ uplatňuje zásadu vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu. Medzi uvedenými kritériami pre rozšírenú konfiškáciu a ustanoveniami o vzájomnom uznávaní príkazov na konfiškáciu je potrebná lepšia koordinácia. Podľa týchto ustanovení je jedným z dôvodov umožňujúcim neuznať alebo nevykonať príkaz na konfiškáciu skutočnosť, že spadá mimo oblasť pôsobnosti možnosti/-í podľa rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV, ktorú/-é prijal vykonávajúci štát vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch. Okrem toho sa zdá, že rámcové rozhodnutie 2006/783/SVV sa uplatňuje iba na príkazy na konfiškáciu vydané v rámci trestnoprávných konaní. Príkazy na konfiškáciu založené na občianskoprávných konaniach pre konfiškáciu alebo na základe rozšírených daňových právomocí by preto neboli nevyhnutne vykonané vo všetkých členských štátoch. Táto otázka vzájomného uznávania je veľmi dôležitá, pretože tieto postupy sa čím ďalej tým viac využívajú, najmä v krajinách, v ktorých platí zvykové právo, a potvrdzuje sa, že ide o veľmi účinné nástroje v boji proti príjmom z organizovanej trestnej činnosti. Je priskoro na to, aby bolo možné posúdiť možné oneskorenia pri transpozícii tohto rámcového rozhodnutia do vnútroštátnych právnych predpisov.

Okrem uvedených rámcových rozhodnutí, *druhý protokol*⁹ k *dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev*¹⁰, ktorý by mal vstúpiť do platnosti do konca roku 2008, stanovuje opatrenia konfiškácie, ako aj operatívnu spoluprácu s členskými štátmi v boji proti podvodu a praniu špinavých peňazí vrátane konfiškácie. *Návrh rámcového rozhodnutia o európskom príkaze na získanie dôkazov na zaistenie predmetov, dokumentov a údajov na použitie v konaniach v trestných veciach*¹¹, ktoré by malo byť formálne prijaté do konca roka 2008, stanovuje pravidlá pre následné opatrenia v prípade príkazov na zaistenie majetku vydaných na základe rámcového rozhodnutia 2003/577/SVV. Návrh takisto obsahuje určité ustanovenia protokolu z roku 2001 k Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach¹².

⁷ Správa Komisie na základe článku 6 rámcového rozhodnutia Rady z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti (2005/212/SVV), KOM (2007) 805.

⁸ Rámcové rozhodnutie Rady 2006/783/SVV zo 6. októbra 2006 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu, Ú. v. EÚ L 328 z 24.11.2006, s. 59.

⁹ Druhý protokol vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii k Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, Ú. v. ES C 221 z 19.7.1997, s. 12.

¹⁰ Dohovor vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, Ú. v. ES C 316 z 27.11.1995, s. 49.

¹¹ Návrh rámcového rozhodnutia Rady o európskom príkaze na získanie dôkazov na získavanie predmetov, dokumentov a údajov na použitie v konaniach v trestných veciach, KOM (2003) 688 v konečnom znení zo 14.11.2003.

¹² Akt Rady zo 16. októbra 2001, ktorý v súlade s článkom 34 Zmluvy o Európskej únii ustanovuje Protokol k Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie, Ú. v. ES C 326 z 21.11.2001.

3.2. Prepracovanie právneho rámca EÚ

Na záver je možné konštatovať, že existujúce právne predpisy sú iba čiastočne transponované. Niektoré ustanovenia rámcových rozhodnutí nie sú úplne jasné, čo vedie k tomu, že transpozícia do vnútroštátnych právnych predpisov je nejednotná. Nedostatočná koordinácia medzi kritériami pre rozšírenú konfiškáciu na jednej strane a ustanovenia o vykonávaní príkazov na konfiškáciu v inom členskom štáte na druhej strane môžu významne ovplyvniť vzájomné uznávanie. Existujú vážne otázky týkajúce sa vzájomného uznávania príkazov na zaistenie a konfiškáciu, ktoré sa zakladajú na občianskoprávných konaniach pre konfiškáciu alebo na rozšírenom využívaní daňových právomocí. Je nevyhnutné, aby existovali výhodné a účinné mechanizmy na zaistenie a konfiškáciu majetku v zahraničí. So zreteľom na uvedené dôvody je potrebné zvážiť prepracovanie existujúceho právneho rámca EÚ. To zodpovedá politikám EÚ zjednodušenia a lepšej právnej regulácie a zlepšilo by to jasnosť a súdržnosť existujúcich právnych predpisov.

3.3. Potreba ďalších právnych ustanovení

Okrem prepracovania existujúceho právneho rámca Komisia preskúma možnosť rozšírenia niektorých právnych konceptov a zavedenia nových pravidiel na rozšírenie možností konfiškácie. Avšak, keďže opatrenia konfiškácie (napr. presun dôkazného bremena) môžu ovplyvniť základné práva (napr. vlastnícke právo a právo na primerané opravné prostriedky), je potrebný vyrovnaný prístup a musia byť poskytnuté náležité záruky. Na základe praxe v členských štátoch by bolo možné v rámci diskusie zohľadniť tieto myšlienky:

3.3.1. Konfiškácia bez odsúdenia za trestný čin (občianskoprávna konfiškácia)

Vo väčšine právnych predpisov členských štátov je konfiškácia sankciou spojenou s odsúdením za trestný čin. Nový právny nástroj by však mohol predvídať prípady, v ktorých ku konfiškácii dochádza bez predchádzajúceho odsúdenia za trestný čin (čím by sa do právnych predpisov EÚ transponovalo odporúčanie 3 finančnej akčnej pracovnej skupiny (FATF)¹³). Napríklad:

i) Ak existuje podozrenie, že majetok je príjmom zo závažnej trestnej činnosti, vzhľadom na nepomer priznaného príjmu jeho vlastníka a vzhľadom na skutočnosť, že táto osoba sa bežne stýka so známymi páchateľmi. V takýchto prípadoch je možné začať konanie pred občianskoprávnym súdom (ktorý môže nariadiť konfiškáciu majetku) na základe predpokladu, že vzhľadom na mieru pravdepodobnosti môže tento majetok pochádzať z príjmu z trestnej činnosti. V takýchto prípadoch dochádza k presunu dôkazného bremena a podozrivý páchateľ by mal preukázať zákonný pôvod majetku.

ii) Ak je osoba podozrivá zo spáchania určitých závažných trestných činov mŕtva, istý čas na úteku alebo ju z iného dôvodu nie je možné stíhať.

iii) V niektorých prípadoch, kedy sú peňažné prostriedky v hotovosti zaistené colnými orgánmi kvôli porušeniu nariadenia ES o kontrole peňažných prostriedkov

¹³ Odporúčanie 3 zo 40 odporúčaní finančnej akčnej pracovnej skupiny vyzýva krajiny, aby zvážili opatrenia konfiškácie „bez toho, aby sa vyžadovalo odsúdenie za trestný čin alebo na základe ktorých sa vyžaduje, aby páchateľ preukázal zákonný pôvod majetku, kvôli ktorému môže byť odsúdený“.

v hotovosti¹⁴. Správne rozhodnutie môže splnomocniť orgány na zadržanie súm prevyšujúcich 10 000 EUR, ktoré neboli prihlásené pri vstupe do EÚ alebo pri výstupe z EÚ. Ak je však potrebné tieto sumy konfiškovať (napr. pokiaľ ide o príjmy z daňových únikov), potom je potrebný príkaz súdu. Keďže daňové úniky nie sú vo všetkých členských štátoch EÚ stíhané v rámci trestnoprávneho konania, môže to predstavovať ďalší prípad občianskoprávnej konfiškácie.

3.3.2. *Zavedenie nového trestného činu za držanie „neoprávneného“ majetku*

V členských štátoch EÚ existujú alebo koexistujú rôzne právne postupy (trestnoprávna konfiškácia, občianskoprávna konfiškácia, použitie právomocí daňových orgánov), ktoré majú rovnaký cieľ spočívajúci v zaistení príjmov z trestnej činnosti. V niektorých členských štátoch nemôže dôjsť ku konfiškácii bez predchádzajúceho odsúdenia za trestný čin.

Mohol by sa zaviesť nový trestný čin za držanie „neoprávneného“ majetku, aby bolo možné účinne napadnúť príjmy z trestnej činnosti v prípadoch, kedy je majetok neprimeraný vzhľadom na priznaný príjem jeho vlastníka alebo sa táto osoba bežne stýka so známymi páchatelmi. Na rozdiel od prípadu uvedeného pod písm. i) by toto konanie prebiehalo pred trestným súdom a nedochádzalo by k úplnému presunu dôkazného bremena¹⁵.

3.3.3. *Zabezpečenie vzájomného uznávania príkazov na zaistenie a konfiškáciu majetku*

Alternatívny prístup spočíva v zabezpečení vzájomného uznávania príkazov na zaistenie a konfiškáciu majetku v zahraničí členskými štátmi aj v prípade, že sa tieto príkazy zakladajú na postupoch, ktoré sa nemusia uplatňovať vo vykonávajúcim štáte (napr. občianskoprávne konania pre konfiškáciu, postupy založené na rozšírenom používaní daňových právomocí). Je však potrebné priznať, že takéto prípady vzájomného uznávania môžu vyžadovať dodatočné podmienky.

3.3.4. *Rozšírenie rozsahu pôsobnosti povinnej konfiškácie*

Povinná konfiškácia by sa mohla zaviesť v nadväznosti na odsúdenie za určité závažné trestné činy, z ktorých získavajú skupiny organizovanej trestnej činnosti významné zisky. Ako základ by bolo možné použiť zoznam trestných činov stanovený v rámcovom rozhodnutí o rozšírenej konfiškácii a rozšíriť tento zoznam o ďalšie trestné činy.

3.3.5. *Uplatňovanie povinnosti poskytnúť informácie o bankových účtoch*

Prepracovanie môže byť príležitosťou zahrnúť do nového legislatívneho rámca ustanovenia už uvedeného protokolu z roku 2001, ktorý ešte nebol ratifikovaný dostatočným počtom krajín a zatiaľ nevstúpil do platnosti. V súlade s protokolom by orgány členských štátov mali poskytnúť podrobné údaje o bankových účtoch a bankových operáciách určitých osôb a nesmú sa odvolávať na pravidlá bankového

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005 o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do Spoločenstva alebo vystupujú zo Spoločenstva, Ú. v. EÚ L 309 z 25.11.2005, s. 9.

¹⁵ Tento nový druh trestného činu bol zavedený vo Francúzsku a ukazuje sa ako veľmi účinný.

tajomstva ako na dôvod na odmietnutie spolupráce v tejto súvislosti. Uplatňovanie týchto ustanovení by významne pomohlo pri vyhľadávaní majetku v iných členských štátoch. Nahradenie protokolu ustanoveniami v novom právnom rámci o konfiškácii by umožnilo Komisii urýchliť úsilie, aby tieto ustanovenia boli naplno účinné.

4. SPOLUPRÁCA MEDZI VNÚTROŠTÁTNYMI ORGÁNMI

Príjmy z trestnej činnosti sa čoraz viac získavajú v iných krajinách než v tých, v ktorých zločinecká organizácia bežne pôsobí alebo v ktorých dochádza k trestnému odsúdeniu. To sťažuje identifikáciu príjmov z trestnej činnosti a ich zaistenie. Spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi a rýchla výmena informácií sú nevyhnutné na to, aby sa maximálne zvýšili možnosti konfiškácie príjmov z trestnej činnosti.

4.1. Zriadenie vnútroštátnych úradov pre vyhľadávanie majetku

Úrady pre vyhľadávanie majetku uľahčujú vypátranie majetku z trestnej činnosti, zúčastňujú sa postupov konfiškácie, zabezpečujú riadnu správu zaisteného majetku a fungujú ako ústredné kontaktné miesto pre činnosti súvisiace s konfiškáciou na vnútroštátnej úrovni.

V súčasnosti takéto úrady neexistujú vo všetkých členských štátoch EÚ¹⁶ a ak existujú, tak sa značne líšia, pokiaľ ide o ich štruktúru, právomoci a postupy. Spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi v tejto oblasti sa odohráva väčšinou prostredníctvom neformálnej siete CARIN (odborníci z oblasti presadzovania práva a súdnictva zaoberajúci sa konfiškáciou a vymáhaním majetku)¹⁷.

Na základe úspešnej skúsenosti so sieťou CARIN bolo v decembri 2007 prijaté rozhodnutie Rady 2007/845/SVV o spolupráci medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku v členských štátoch¹⁸. Zameriava sa na to, aby členské štáty do 18. decembra 2008 zriadili alebo určili vnútroštátne úrady pre vyhľadávanie majetku, ktoré budú fungovať ako vnútroštátne kontaktné miesta pre činnosti súvisiace s konfiškáciou. Prostredníctvom zvýšenej spolupráce budú tieto úrady významne podporovať čo možno najrýchlejšie vypátranie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti v rámci celej EÚ. Úrady pre vyhľadávanie majetku by mali byť najmä schopné efektívne spolupracovať s finančnými spravodajskými jednotkami a súdnymi orgánmi. Súdnym orgánom zaoberajúcim sa pátraním po majetku a jeho konfiškáciou by sa malo v tomto ohľade poskytnúť stále viac školení.

4.2. Vybudovanie efektívnych úradov pre vyhľadávanie majetku

V blízkej budúcnosti by členské štáty mali rozhodnúť o najlepších praktických spôsoboch vybudovania úradov pre vyhľadávanie majetku na vnútroštátnej úrovni, o ich právomociach, pokiaľ ide o účinné vypátranie a zaistenie majetku, a ich možnostiach v súvislosti s výmenou údajov.

¹⁶ Plnohodnotné úrady pre vyhľadávanie majetku existujú iba v Rakúsku, Belgicku, Estónsku, Francúzsku, Nemecku, Írsku, Holandsku a Spojenom kráľovstve.

¹⁷ Sieť CARIN, ktorá je podporovaná Komisiou a Europolom, zahŕňa odborníkov zo 40 krajín vrátane 26 členských krajín EÚ. Jej cieľom je výmena najlepšej praxe a zlepšenie spolupráce medzi agentúrami v cezhraničných otázkach.

¹⁸ Rozhodnutie Rady 2007/845/SVV zo 6. decembra 2007 o spolupráci medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku v členských štátoch pri vypátraní a identifikácii príjmov z trestnej činnosti alebo iného majetku súvisiaceho s trestnou činnosťou, Ú. v. EÚ L 332 z 18.12.2007, s. 103.

Na podporu tohto úsilia sa v marci 2008 konala paneurópska konferencia na vysokej úrovni o úradoch pre vyhľadávanie majetku¹⁹. Prostredníctvom podpory výmeny najlepšej praxe a pomoci členským štátom pri vybudovaní úradov pre vyhľadávanie majetku, najmä organizovaním návštev odborníkov na mieste v rokoch 2009 a 2010 budú jej závery trvalo udržateľného charakteru. Na základe týchto záverov a práce siete CARIN sú najvýznamnejšími odporúčaniami týkajúcimi sa vybudovania úradov pre vyhľadávanie majetku tieto:

4.2.1. Štruktúra úradov pre vyhľadávanie majetku

Úrady pre vyhľadávanie majetku by mali mať multidisciplinárnu štruktúru, ktorá by zahŕňala odborníkov z oblastí presadzovania právnych predpisov, súdnictva, daňovníctva, sociálneho zabezpečenia, colníctva a iných relevantných služieb. Zástupcovia z týchto oblastí by mali byť schopní vykonávať svoje bežné právomoci a v rámci úradu pre vyhľadávanie majetku poskytovať informácie bez toho, aby boli viazaní služobným tajomstvom. Úrady pre vyhľadávanie majetku by mali mať k dispozícii primerané množstvo prostriedkov a mali by slúžiť ako ústredné kontaktné miesto pre všetky prichádzajúce žiadosti o pomoc z iných krajín. Mali by zhromažďovať všetky relevantné štatistické údaje týkajúce sa zaistenia a konfiškácie majetku. V prípade, že úrady pre vyhľadávanie majetku priamo nespravujú zaistený majetok, mali by aspoň zhromažďovať informácie týkajúce sa zaisteného majetku od orgánov, ktoré takýto majetok spravujú.

4.2.2. Výmena informácií medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku

Výmena informácií medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku by mala byť rýchla a podľa možností v rámci lehôt stanovených v rámcovom rozhodnutí 2006/960/SVV²⁰. Zákonné možnosti jednotlivého úradu pre vyhľadávanie majetku vymieňať informácie bez vyžiadania by sa mali ďalej preskúmať. Malo by sa objasniť, aké informácie je možné získať od jednotlivého úradu pre vyhľadávanie majetku bez toho, aby bolo nevyhnutné využiť postupy vzájomnej právnej pomoci. Osvedčenia žiadosti o vykonanie príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu v inom členskom štáte, ako aj formuláre týkajúce sa vzájomnej právnej pomoci by sa mali zrevidovať s cieľom uľahčiť ich používanie. Mali by sa poskytnúť podrobné usmernenia na ich vyplňanie. Mal by sa zriadiť bezpečný štandardizovaný komunikačný prostriedok medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku.

4.2.3. Právomoci, ktoré by sa mali udeliť úradom pre vyhľadávanie majetku

Úrady pre vyhľadávanie majetku by mali mať prístup do všetkých príslušných databáz²¹, aby mohli identifikovať a vypátrať majetok, vrátane prístupu k finančným informáciám (v ideálnom prípade prístup k ústrednému registru bankových účtov na

¹⁹ Konferenciu zorganizoval Europol, rakúska a belgická vláda a podporila ju Európska komisia v rámci programu financovania „Prevenencia a boj proti trestnej činnosti“ (http://ec.europa.eu/justice_home/funding/isee/funding_isee_en.htm).

²⁰ Rámcové rozhodnutie Rady 2006/960/SVV z 18. decembra 2006 o zjednodušení výmeny informácií a spravodajských informácií medzi orgánmi členských štátov Európskej únie činnými v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 386 z 18.12.2006, s. 89.

²¹ Otvorené aj uzavreté databázy, ako napr. register katastra, obchodný register, register vozidiel, register trestov a databázy finančných inštitúcií, polície, daňových orgánov, orgánov sociálneho zabezpečenia atď.

vnútroštátnej úrovni), a mali by disponovať donucovacími právomocami na získanie takýchto informácií. Úrady by mali disponovať právomocami dočasne zmraziť majetok (napr. najmenej po dobu 72 hodín), aby sa zabránilo úniku príjmu z trestnej činnosti v čase medzi identifikáciou majetku a výkonom súdneho príkazu na zaistenie alebo konfiškáciu. Takisto by im malo byť umožnené viesť spoločné vyšetrovania s ostatnými orgánmi.

V členských štátoch existujú rozdielne postupy, pokiaľ ide o použitie skonfiškovaného alebo vymoženého majetku²². Je potrebné podporovať tie postupy, ktoré sa potvrdili ako účinné na vnútroštátnej úrovni.

4.3. Koordinácia medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku – Úloha Europolu a Eurojustu

Úspešné vykonávanie príkazov na zaistenie a konfiškáciu majetku bude závislé od úrovne spolupráce medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku. Akonáhle sa úrady pre vyhľadávanie majetku vo všetkých členských štátoch určia alebo zriadia, ich činnosti by mali byť podporované a koordinované, aby sa uľahčila rýchla výmena spravodajských informácií o tom, kde sa nachádza majetok z trestnej činnosti a kto je jeho vlastníkom.

Je potrebné zvážiť zverenie tejto koordinačnej úlohy Europolu, ktorého úrad pre zisky z trestnej činnosti (Criminal Assets Bureau) už dosiahol značný úspech pri poskytovaní pomoci finančným vyšetrovateľom. V roku 2007 podporil tento úrad 133 vyšetrovateľov pri vypátraní príjmov z trestnej činnosti a úradom pre vyhľadávanie majetku poskytol odborné poznatky. Aby sa uľahčilo vzájomné uznávanie príkazov na zaistenie a konfiškáciu majetku, vnútroštátne orgány by mali Europol zapojiť do väčšej miery. V roku 2007 sa 30 z viac ako 1000 prípadov, ktorými sa Eurojust zaoberal, týkalo tejto oblasti.

5. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA – ASPEKTY TÝKAJÚCE SA TRETÍCH KRAJÍN

Konfiškácia príjmov z trestnej činnosti je celosvetovou otázkou, pretože páchatelia aj naďalej získavajú zákonný majetok v EÚ a iných oblastiach sveta. Úzka medzinárodná spolupráca v otázkach konfiškácie by sa mala rozvinúť nielen v rámci EÚ, ale aj s tretími krajinami. Existujúce právne nástroje EÚ neriešia tieto aspekty dostatočne.

Niekoľko medzinárodných dohôrov však zahŕňa ustanovenia o konfiškácii príjmov z trestnej činnosti s cieľom podporiť medzinárodnú spoluprácu, pokiaľ ide o identifikáciu, vypátranie, zmrazenie a konfiškáciu majetku z trestnej činnosti. Najdôležitejšie sú Dohovor OSN proti nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti („UNTOC“), Dohovor OSN proti korupcii („UNCAC“) a Dohovory Rady Európy o praní špinavých peňazí a konfiškácii („Štrasburské dohovory“). Niekoľko dôležitých ustanovení týchto dohôrov ešte nie je zapracovaných do právnych predpisov Spoločenstva. Komisia sa bude aj naďalej snažiť zabezpečiť, aby EÚ a členské štáty bezodkladne ratifikovali a implementovali tieto dohovory, a tretie krajiny bude podporovať v tom, aby tak tiež urobili.

²² Napríklad v Spojenom kráľovstve sa o takto získaný majetok delia orgány, ktoré sa podieľali na jeho vymáhaní, zatiaľ čo v Taliansku je často zverený mimovládny organizáciám na sociálne účely.

V rámci niekoľkých medzinárodných fór ako napr. G8, Organizácie Spojených národov a Svetovej banky prebieha niekoľko iniciatív týkajúcich sa vymáhania a konfiškácie majetku.

Medzinárodná spolupráca v oblasti konfiškácie nie je vždy uspokojivá v dôsledku rozličného stupňa ochoty spolupracovať. Je potrebné podporovať proaktívnejšiu spoluprácu s tretími krajinami, najmä podporou dohôd o delení majetku vrátane dohôd týkajúcich sa konfiškácie majetku, a šírením najlepšej praxe. Odporúčanie Finančnej akčnej pracovnej skupiny (FATF) č. 38 a jeho výkladová poznámka podporujú krajiny v tom, aby sa dohodli na koordinácii postupov zaistenia a konfiškácie príjmu z trestného činu vrátane delenia skonfiškovaného majetku. Dohovor Rady Európy z roku 2005 zahŕňa podobné ustanovenia. Komisia by mohla podporiť výmenu najlepšej praxe medzi členskými štátmi v tejto oblasti.

6. NELEGISLATÍVNE SPRIEVODNÉ OPATRENIA

6.1. Nové nástroje na účinnejšiu podporu postupov konfiškácie

S cieľom zjednodušiť žiadosti týkajúce sa identifikácie a vypátrania majetku, jednotlivé úrady pre vyhľadávanie majetku by mali mať prístup k ústredným registrom na vnútroštátnej úrovni. V prípade, že takéto registre neexistujú, členské štáty by sa mali podporiť v tom, aby ich založili.

Takisto by sa mali preskúmať spôsoby zlepšenia dostupnosti informácií o zatiaľ nevykonaných príkazoch na zaistenie a konfiškáciu v Únii okrem iného vytvorením zoznamu. To by umožnilo lepšie monitorovať celkový pokrok, pokiaľ ide o postupy zaistenia a konfiškácie, a získať štatistické údaje o čase potrebnom na vykonanie týchto príkazov.

6.2. Posilnenie finančných vyšetrovaní a finančných kriminalistických analýz

Tieto vyšetrovania a analýzy sú kľúčové v boji proti financovaniu organizovanej trestnej činnosti a terorizmu. Podpora širšieho použitia finančného vyšetrovania a finančných kriminalistických analýz²³ ako techník presadzovania práva vo všetkých členských štátoch EÚ významne podporí identifikáciu a vypátranie príjmu z trestnej činnosti.

Komisia pracuje spolu s Europolom a niekoľkými členskými štátmi na projekte, ktorý spočíva vo vytvorení súboru spoločných minimálnych noriem pre školenie finančných vyšetrovateľov (vzťahujúcich sa na osem oblastí znalostí a zručností), akreditačného systému na úrovni EÚ a poskytovaní školení založených na týchto normách v členských štátoch. Niektoré vnútroštátne centrá excelentnosti vypracúvajú príslušné školiace balíky. Prvé výsledky je možné očakávať v roku 2009.

6.3. Vedenie pravidelných a porovnateľných štatistík o konfiškácii

Mali by byť dostupné rozsiahlejšie a kvalitnejšie štatistiky o zaistenom alebo skonfiškovanom majetku. K dispozícii sú veľmi obmedzené údaje pochádzajúce najmä z vnútroštátnych databáz alebo vzájomných hodnotiacich správ o boji proti praniu špinavých peňazí uverejnených FATF, Medzinárodným menovým fondom a Výborom expertov pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí Rady Európy „Moneyval“.

²³ Komisia v rokoch 2002 až 2005 finančne podporila niekoľko projektov na zlepšenie týchto techník.

V rámci akčného plánu EÚ o štatistike o trestnej činnosti na obdobie 2006 – 2010 prebiehajú práce na rozvoji novej metodológie na zhromažďovanie porovnateľných štatistík o praní špinavých peňazí medzi členskými štátmi. V tejto metodológii sa stanovuje zhromažďovanie informácií o zaistenom, skonfiškovanom a vymoženom majetku pochádzajúcom z trestnej činnosti. Výsledné štatistiky by takisto mohli prispieť k hodnoteniu účinnosti systémov konfiškácie jednotlivých krajín.

7. ZÁVER – DESAŤ STRATEGICKÝCH PRIORÍT

Účinne bojovať proti trestnej činnosti znamená zasiahnuť páchateľov tam, kde to najviac pociťia. Konfiškácia a vymáhanie majetku z trestnej činnosti sa zameriavajú na ich zdroje a sú dôležitou súčasťou širšej stratégie EÚ boja proti finančnej trestnej činnosti.

Malo by sa urobiť viac, aby sa zdôraznil význam konfiškácie ako jedného z najúčinnějších spôsobov boja proti organizovanej trestnej činnosti. Uvedené body činnosti majú za cieľ zabezpečiť, aby EÚ aj naďalej udržiavala v tejto oblasti čo najvyššie normy.

- (1) Budúce prepracovanie existujúceho právneho rámca EÚ by zlepšilo jeho prehľadnosť a súdržnosť, a takisto by ďalej rozšírilo existujúce právne koncepty a zaviedlo nové ustanovenia.
- (2) Členské štáty by mali dokončiť transpozíciu existujúceho právneho rámca a implementovať rozhodnutie Rady 2007/845/SVV tým, že určia alebo zriadia úrady pre vyhľadávanie majetku, ktoré budú môcť rýchlo vymieňať informácie, budú disponovať primeranými právomocami a budú fungovať na základe najlepšej praxe.
- (3) Mali by sa odstrániť praktické prekážky brániace výkonu postupov konfiškácie v členských štátoch. Komisia a členské štáty budú koncom roka 2008 viesť rozhovory na základe štúdie Komisie hodnotiacej účinnosť postupov členských štátov s cieľom podporiť postupy, ktoré sa preukázali ako účinné na vnútroštátnej úrovni.
- (4) Úrady pre vyhľadávanie majetku EÚ by sa mali pravidelne stretávať v rámci neformálnej platformy s cieľom zabezpečiť účinnú výmenu informácií, koordináciu a spoluprácu. Týmto sa vyjadruje podpora tomu, aby Europol zohrával koordinačnú úlohu medzi vnútroštátnymi úradmi pre vyhľadávanie majetku.
- (5) Mohol by sa vyvinúť a implementovať systém na hodnotenie účinnosti úradov pre vyhľadávanie majetku EÚ (ktorý by mohol spočívať vo vzájomných hodnoteniach).
- (6) Eurojust by mal byť úzko zapojený, pokiaľ ide o uľahčenie spolupráce na úrovni súdnictva a podporu vzájomného uznávania vo veciach konfiškácie, ako aj uľahčenie interakcie medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku a súdnymi orgánmi.
- (7) V prvom rade by sa mohol vypracovať a implementovať spoločný program školenia EÚ pre finančných vyšetrovateľov. Členské štáty by mali zvážiť navýšenie zdrojov určených na finančné kriminalistické analýzy a finančné vyšetrovania na vnútroštátnej úrovni.
- (8) Členské štáty by mali vyvinúť lepšie štatistiky o zaistenom, skonfiškovanom a vymoženom majetku. Tieto údaje by mali byť porovnateľné medzi jednotlivými

krajinami. Štatistiky pomôžu pri hodnotení účinnosti zavedených systémov konfiškácie.

- (9) Komisia a členské štáty by mali zvážiť, ako by bolo možné sprístupniť úradom pre vyhľadávanie majetku v iných členských štátoch a v tretích krajinách informácie nevyhnutné na identifikáciu a vypátranie majetku na ich území napríklad prostredníctvom vytvorenia ústredných registrov.
- (10) Europol, Eurojust a členské štáty by mohli spolupracovať na zlepšení dostupnosti informácií o zatiaľ nevykonaných príkazoch na zaistenie a konfiškáciu majetku v Európskej únii prostredníctvom, okrem iného, vypracovania zoznamu.